

Міжнародні зв'язки

У квітні делегація Верховного Суду України на чолі із заступником Голови Суду — секретарем Судової палати у господарських справах **Валентином Барбарою** відвідала з робочим візитом Верховний суд Азербайджанської Республіки. До складу делегації входили представники усіх чотирьох судових палат — судді **Анатолій Скотарь**, **Василь Гуменюк**, **Олександр Коротких**, **Олександр Потильчак**, представник апарату Суду — начальник управління забезпечення видавничої діяльності **Анатолій Бень**, а також голова Апеляційного суду Чернігівської області **Садіг Тагієв** — уродженець Азербайджану.

Делегація взяла участь у церемонії покладання квітів на могилу загальнонаціонального лідера країни Гейдара Алієва, а також до могил на «Алеї шахідів», де поховані славні сини і доньки країни, які, виборюючи незалежність Азербайджану, стали жертвами застоювання військової сили минулим тоталітарним режимом.

Українська делегація провела низку офіційних зустрічей з керівниками судової системи країни, зокрема, з головою Верховного суду Азербайджанської Республіки **Рамізом Рзаєвим** і представниками суддівського корпусу цієї установи, головою Конституційного суду Азербайджанської Республіки **Фархадом Абдуллаєвим** та заступником міністра юстиції країни **Азером Джафаровим**.

Азербайджанська сторона ознайомила українську делегацію з системою судової влади країни, особливостями її судочинства, умовами праці суддів, системою підготовки суддівського резерву. Особливо поділилася перевагами збереженого на конституційному рівні права судової влади країни на законодавчу ініціативу.

У свою чергу азербайджанські судді цікавилися в українських колег ходом судово-правової реформи в Україні, наслідками зміни повноважень Верховного Суду України, зменшення його кількісного складу, результатами запроваджені під час чергового етапу судово-правової реформи в Україні системи допуску справ для розгляду найвищим судовим органом у системі судів загальної юрисдикції. На

прохання азербайджанських служителів Феміди члени української делегації поділилися досвідом діяльності окремих судових палат у господарських та адміністративних справах Верховного Суду України (в Азербайджані ці юрисдикції структурно не розділено).

Також темою робочих бесід українських та азербайджанських колег стали новели нового Кримінального процесуального кодексу України і практика їх втілення у життя. Зокрема, азербайджанські судді цікавилися системою реєстрації правопорушень, розслідуванням злочинів, становленням і роллю такого нового для нас інституту, як слідчий суддя.

Голова Верховного суду Азербайджанської Республіки Раміз Рзаєв, який кілька разів відвідував Верховний Суд України, з поясною гордістю ознайомив українських колег з новозведеним чудовим приміщенням найвищого судового органу Азербайджан-

ської Республіки у системі судів загальної юрисдикції.

Окрім Верховного суду республіки новосілля останніми роками справили колективи чотирьох районних судів Азербайджану. У двох з цих новобудов, зведених у рамках допомоги європейської спільноти, гостинно зустрічали українську делегацію. Кількаповерхове адміністративне приміщення Ясамальського районного суду столиці — з ліфтами, ескалатором, оснащене, як кажуть, за останнім словом техніки: у міру просторі, функціонально зоновані зали судових засідань, світлі (з прозороскляними стінами) оптимально вмебльовані кабінети для суддів і працівників апарату суду. І, що не менш важливо, — достатні за площею та доволі затишні кондиціоновані приміщення для відвідувачів суду, окремі кабінети для їх прийому працівниками суду, кабінети для роботи адвокатів й інших учасників судового процесу, і навіть обладнана... іграшками зала для дітей відвідувачів.

Подібне приміщення районної судової установи українські судді побачили і в одному з гірських районів за 300 кілометрів від Баку, де розташований Огузький районний суд Азербайджану. У цьому приміщенні працює всього... один із двох штатних суддів (він же й керівник суду) і 10 працівників апарату, які успішно справляються із навантаженням у законослухняному регіоні (наприклад, тут рідкістю є такий вид злочинів, як крадіжки, а переважно кількість справ складають так звані банківські, пов'язані з поверненням фінансових боргів).

Знайомлячись із судовими установами Азербайджанської Республіки, українська делегація мала можливість відвідати і високогірну курортну перлину в м. Габала з вражаючою туристичною інфраструктурою, а також низку сучасних виробничих підприємств з іноземними інвестиціями, які поповнюють бюджет країни, дають додаткові робочі місця, сприяють зростанню благополуччя азербайджанського народу, що, безсумнівно, є запорукою зниження криміногенної ситуації у будь-якій державі.

У рамках українсько-канадського проекту «Реформування системи кримінальної юстиції щодо неповнолітніх в Україні» (Проект) у квітні відбувся навчальний візит представників судових установ України до Канади.

До складу делегації увійшли і представники Верховного Суду України на чолі із заступником секретаря Судової палати у цивільних справах **Миколою Патрюком**, а також заступник секретаря Судової палати у кримінальних справах **Михайло Гриців** та судді цієї Судової палати **Тетяна Таран** і **Єлизавета Ковтюк**, суддя Судової палати у цивільних справах **Наталія Лященко**, представники апарату Суду — начальник відділу міжнародного співробітництва **Ліна Губар** і науковий консультант управління вивчення та аналізу судової практики **Зоя Мельник**.

Із ключовими аспектами канадської системи правосуддя щодо неповнолітніх українських колег ознайомили менеджер Проекту **Гарін Ховсепіан** та менеджер з ініціатив по

правосуддю щодо неповнолітніх відділу роботи з неповнолітніми правопорушниками Міністерства правосуддя та головного соліситора провінції Альберта **Сандра Прокопів**.

У своїх доповідях вони зазначили, що основними принципами нового закону про кримінальне правосуддя щодо неповнолітніх є своєчасне втручання, пропорційність покарання та реабілітації; застосування позасудових заходів і санкцій; винесення вироків про відбуття покарання у громаді; засудження до позбавлення волі, як правило, лише при повторному скоєнні злочинів або у скоєнні насильницького злочину.

У м. Едмонтоні делегація відвідала Міністерство правосуддя та головного соліситора, взяла участь в обговоренні на тему «Попередження правопорушень. Іntenції поліції. Позасудові заходи впливу, не пов'язані із походженням справи через судовий розгляд. Права та гарантії неповнолітніх на досудовій стадії». У цьому заході також взяли участь представники служби поліції та прокуратури м. Едмонтон, адвокат Офісу захисту неповнолітніх, які обвинувачуються в кримінальному діянні.

Позасудовими в Канаді вважаються заходи, що можуть бути застосовані до неповнолітнього, який підозрюється у вчиненні

злочину без офіційного судового процесу. Метою таких заходів є те, аби неповнолітній не потрапив до суду за скоєння незначних правопорушень. Зокрема, до позасудових заходів, що застосовуються поліцією та прокуратурою, належать: попередження, застереження, скерування до участі у громадських виправних програмах та позасудові санкції (наприклад, вибачення перед постраждалою особою, відшкодування збитків, участь у програмах тощо). Велика увага приділяється саме профілактичній роботі як з учнями в школах, так і з громадою у формі лекцій, презентацій, дискусій.

Під час перебування у суді м. Едмонтон канадським колегам з України було презентовано керівні принципи системи правосуддя щодо неповнолітніх, їх права та гарантії під час судового розгляду й види справ, що розглядаються в судовому порядку. Крім того, українська делегація була присутньою на судовому засіданні у справі неповнолітніх, по закінченню якого відбулося обговорення судового процесу.

Судове провадження щодо неповнолітнього у Канаді завжди відбувається окремо, навіть якщо злочин скоєно у співучасті із дорослим. Суддя слухає справи одноособово і слухання проходять досить швидко: призначається дата, змінюються умови апробації, здійснюється звільнення з-під варті, призначається застава тощо. Слухання, як правило, передує угода між адвокатом та прокурором; прокурор для призначення певного виду апробації подає суду лист-обґрунтування.

Одним із наслідків реформи ювенальної юстиції в Канаді є гуманізація покарань, тобто вироків щодо позбавлення волі ухвалюються досить рідко та вважаються виключним видом покарання за тяжкі злочини (вбивство, замах на вбивство, тяжкий злочин статевого характеру) і стосовно осіб, які вже притягувались неодноразово до від-

повідальності. Здебільшого до неповнолітній суд застосовує покарання, не пов'язані з позбавленням волі, до яких відносяться догана, штраф, припис щодо інтенсивної підтримки та нагляду, обов'язкове проходження програм у Центрі відвідування, реституція, відшкодування, направлення на пробацію тощо. Результатом такого підходу є те, що після введення нового закону про кримінальне правосуддя щодо неповнолітніх рівень злочинності не зріс, проте кількість ув'язнених зменшилась наполовину.

У ході навчального візиту окрему увагу було приділено й питанням Служби пробації та спеціалізованим судам у справах наркотично залежних у Канаді. Представникам української делегації було надано можливість бути присутніми на засіданні суду для таких осіб та Спеціалізованого суду щодо неповнолітніх із подальшим обговоренням судових слухань.

У рамках програми відбулася зустріч з членами Законодавчої асамблеї провінції Альберта.

Під час візиту до Національного суддівського інституту Канади українські правники ознайомилися із повноваженнями суддів, організацією суддівської освіти та програмами навчання закордонних колег.

Члени делегації відвідали також Верховний суд Канади, який є вищою судовою і останньою апеляційною інстанцією у державі. Правові позиції, встановлені Верховним судом Канади як вищим судом, є обов'язковими як для нього самого, так і для судів нижчого рівня. І провінційні, і федеральні суди Канади ретельно вивчають та дотримуються рішень Верховного суду. Відступити від власного прецеденту Верховний суд може у випадку зміни законодавства та лише через деякий час, коли сформує ці зміни «через право». Також Верховний суд Канади виконує повноваження конституційної юрисдикції.

На честь перебування представників судових установ України в Канаді Надзвичайний і Повноважний Посол нашої держави у цій країні **Вадим Пристайко** організував прийом, у якому взяла участь і Голова Верховного суду Канади **Беверлі Маклаклін**, яка із вдячністю прийняла запрошення відвідати Верховний Суд України.